

РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Бібліографічний покажчик
листопад 2022 р.

АНОТАЦІЯ

Бібліографічний покажчик «Розвиток цифрових компетенцій у вищій освіті» зібрав наукові публікації, тези матеріалів конференцій, монографії вчених які вивчають цю тему та пропонують на розгляд освітянам свої дослідження, які допоможуть знайти цифрові ресурси, методики викладання, дозволять обмінятися теоретичним та практичним досвідом, новими напрацюваннями та піднімуть якість здобуття освіти на новий щабель. Бібліографічний покажчик анотований, з посиланнями на повнотекстові ресурси. Стане корисним широкому колу читачів.

Бібліотека ЦНТУ
уклад. О. Найдьонова
elenova74@gmail.com

Розвиток цифрових компетенцій у вищій освіті [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. / уклад. О. Найдьонова ; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т, бібліотека. – Кропивницький : ЦНТУ, 2022. – 22 с.

Пропонуємо бібліографічний покажчик «Розвиток цифрових компетенцій у вищій освіті» в якому зібрані наукові публікації, тези матеріалів конференцій, монографії вчених які вивчають цю тему та пропонують на розгляд освітянам свої дослідження, які допоможуть знайти цифрові ресурси, методики викладання, дозволять обмінятися теоретичним та практичним досвідом, новими напрацюваннями та піднімуть якість здобуття освіти на новий щабель.

Бібліографічний покажчик містить 38 бібліографічних описів, анотований, з посиланнями на повнотекстові цифрові ресурси. Стане корисним широкому колу читачів.

ЗМІСТ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА	2
НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	3
МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЙ	19

Цифрова компетентність сучасного викладача вищої та передвищої освіти, вчителя середньої освіти досліджена в працях науковців та стала невід'ємною частиною нашого життя. Освітня громада України прийняла виклик, спочатку під час пандемії COVID 19, а тепер під час військової агресії. Руйнуючи міста, завдаючи збитків державі, країна-агресор має на меті забрати у нас мрію, а у дітей майбутнє. Освіта - це світле майбутнє нашої держави, тож приймаючи цей виклик викладач, вчитель, науковець стоїть на захисті якості освіти для наших дітей, для нашої держави. Цифрова компетентність всіх учасників освітнього процесу необхідність сьогодення. Запропонований бібліографічний покажчик ознайомить з роботами дослідників з цієї теми, допоможе удосконаленню методики викладання, використанню нових цифрових ресурсів, генеруванню нових ідей. Підтримуючи високі стандарти якості освіти ми обираємо світло знань, світло майбутнього.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

1. **Закон України «Про освіту».** (2017).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
(дата звернення: 01.11.2022).
2. **Звіт Міністерства освіти і науки України з виконання оперативного плану Міністерства освіти і науки України на 2020 рік та основні цілі на 2021 рік.** (2020).
URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ministr-sergij-shkarlet-prezentuvav-zvit-mon-za-2020-rik-i-plani-na-2021-rik> (дата звернення: 01.11.2022).
3. **Наказ Міністерства освіти і науки України № 523 від 22.05.2018 р. «Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу».** (2018).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18#Text>
(дата звернення: 01.11.2022).

4. **Опис Рамки цифрової компетентності для громадян України.** (2021).
URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintstifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/OP%20ЦК.pdf (дата звернення: 01.11.2022).
5. **Проект Концепції Цифрової адженди України.** (2020).
URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
(дата звернення: 01.11.2022).
6. **Проект Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року.** (2019). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproschuye-do-gromadskogo-obgovorennya> (дата звернення: 01.11.2022).

НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

7. **Бехта, І. А. Цифрова компетенція освітян в умовах невідкладної цифровізації освіти** [Електронний ресурс] / І. А. Бехта, Т. І. Ковалевська // Наукові записки Національного університету «Острозька ака-демія»: серія «Філологія». – Острог : НаУОА, 2022. – Вип. – 14(82). – С. 109–112. – Режим доступу : <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3587>
(дата звернення: 01.11.2022).

У статті висвітлено поняття екстреної цифровізації освіти як відповіді на реалії сьогоденного освітнього процесу, попередньо зумовленого обмеженням фізичних контактів внаслідок пандемії Коронавірусу, а пізніше також неможливістю проведення освітнього процесу в аудиторіях через війну в Україні. Цифрова компетенція бачиться в статті як одна з ключових компетенцій сучасних освітян, які сьогодні стикаються з викликами екстреної цифровізації освіти. У висвітленні елементів та структури цифрової компетенції освітян стаття спирається на положення Європейської рамки цифрової компетенції освітян як взірця визначення сутності цифрової компетенції.

В статті окреслено шість основних сфер цифрової компетенції, які зосереджені на різних аспектах професійної діяльності освітян, та коротко схарактеризовано кожен з них: професійну залученість, цифрові ресурси;

організацію навчання; оцінювання; розширення освітніх можливостей; формування цифрової компетенції здобувачів освіти. Визначено основні завдання, які стоять перед освітянами в контексті формування цифрової компетенції. Вони включають передусім визначення і вибір відповідних цифрових ресурсів з урахуванням контексту і цілей навчання; критичну оцінку надійності цифрових джерел і ресурсів; обмеження щодо використання або повторного використання цифрових ресурсів (авторське право, тип файлу, технічні вимоги, правові положення, доступність); здатність оцінити користь цифрових ресурсів у вирішенні конкретної навчальної мети, рівень цифрової компетенції конкретного здобувача освіти, а також кореляцію педагогічного підходу з цифровими ресурсами; вміння добирати і поєднувати існуючі цифрові ресурси або їх частини, створювати нові цифрові освітні ресурси і продукти; колаборацію у царині цифрових освітніх ресурсів.

8. Бородкіна, Ірина Модель цифрової компетенції студентів

[Електронний ресурс] / І. Бородкіна, Г. Бородкін // Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. – 2018. – № 1. – С. 27-41. – Режим доступу :

<http://infotech-soccult.knukim.edu.ua/article/view/147208>

(дата звернення: 01.11.2022).

Метою статті є аналіз таких понять як «цифрова грамотність», «цифрові компетентності», «цифрове споживання», «оцифрування суспільства», що дозволить визначити роль і місце сучасних університетів в процесах становлення нової концепції вищої освіти в статті аналізуються передумови, які стали вирішальними факторами для всебічного впровадження цифрової грамотності в навчальний процес університетів, розглядаються питання, пов'язані з цифровими компетенціями студентів і організацією вищої освіти в постіндустріальному суспільстві, розглядається роль цифрової освіти в процесах трансформації економіки країни і формування єдиного цифрового простору, визначаються цілі та завдання університетів при реформуванні вищої освіти, пропонується модель оцінки цифрової компетенції студентів.

9. Браславська, О. Формування цифрової компетентності майбутніх педагогів у закладах вищої освіти [Електронний ресурс] / О.

Браславська, Л. Озерова // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. – 2022. – № 1(25). – С. 126-135. – Режим доступу : <http://psv.udpu.edu.ua/article/view/258486> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті обґрунтовано необхідність формування цифрової компетентності майбутнього педагога. Зазначено, що вчитель повинен мати не лише високий рівень фахової компетентності й педагогічної майстерності, бути готовим до опрацювання значних обсягів інформації, а й також мати готовність до

застосування сучасних інформаційних технологій у шкільній практиці. Доведено, що сьогодні інформатизації освіти України вимагає формування такої важливої складової професійної компетентності, як цифрова компетентність майбутніх фахівців.

- 10. Бредньова, В. Роль цифрових технологій у сучасній системі вищої освіти** [Електронний ресурс] / В. Бредньова, Л. Кошарська, А. Levitskiy // Вісник Одеського національного морського університету. – 2021. – № 3(66). – С. 102-116. – Режим доступу : <http://visnyk.onmu.odessa.ua/index.php/1/article/view/120/118> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті розглядається одна з актуальних проблем – трансформація вищої освіти в умовах цифровізації, причому в даному випадку фундаментально змінюються сама структура навчання та організація навчального процесу. Практично всі країни на сучасному етапі вступили до стадії, яку прийнято називати «Суспільством освіти», або «Інформаційним суспільством». Взаємодії реальних суб'єктів освіти у віртуальному середовищі здійснюються за допомогою спеціальних засобів комунікації, до яких висуваються особливі вимоги – організаційні, технічні, психолого-педагогічні та ін. Показано, що цифрові технології для освітнього процесу – необхідна, але недостатня умова для підвищення результативності навчального процесу. Авторами сформульована гіпотеза про необхідність науково-обґрунтованого упровадження цифрових технологій до роботи навчальних закладів вищої та професійної освіти.

- 11. Вербівський, Д. С. Цифрова компетентність майбутніх педагогів професійного навчання** [Електронний ресурс] / Д. С. Вербівський, С. О. Карплюк, О. В. Фонарюк // Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. – Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. – Вип. 198. – С. 78-82. – Режим доступу : <https://bit.ly/3DwmhOU> (дата звернення: 01.11.2022).

Метою статті є визначення змісту поняття «цифрова компетентність» та аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду її формування у майбутніх педагогів професійної освіти.

- 12. Генсерук, Г. Р. Розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів в умовах цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти** [Електронний ресурс] / Г. Р. Генсерук, С. В. Мартинюк // Інноваційна педагогіка : науковий журнал. – Херсон : Гельветика, 2020. – Вип. 19. – Т. 2. – С. 158-161. – Режим доступу : <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/16753> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті актуалізовано проблему розвитку цифрової компетентності майбутніх учителів за допомогою забезпечення нового ресурсного супроводу цього процесу в умовах цифрового освітнього середовища. Проведено науковий аналіз міжнародних документів щодо формування цифрової компетентності педагогів, визначено підходи вітчизняних і зарубіжних учених щодо трактування поняття «цифрова компетентність». Сформульовано суспільні виклики й соціальне замовлення всім рівням системи освіти з акцентом на перехід до цифровізації та розвитку цифрової компетентності майбутніх педагогів. Одним із аспектів розвитку цифрової компетентності майбутніх педагогів є проектування цифрового освітнього середовища. У дослідженні виокремлено принципи, яких необхідно дотримуватися під час його створення. Авторами висвітлено переваги цифрового освітнього середовища в процесі підготовки майбутніх учителів, а саме: підвищення ефективності освітнього процесу; інтенсифікацію міжособистісної комунікації; індивідуалізацію освітнього процесу. Визначено стратегії оновлення змістового та методичного компонентів вишівської освіти; створення й розвитку цифрового освітнього середовища. Представлено проєкт «Центр розвитку цифрової компетентності», стратегічним призначенням якого є розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів, реалізація інноваційних освітніх практик за участю викладачів і студентів. Виокремлено основні завдання функціонування Центру розвитку цифрової компетентності. Розкрито можливості оновлення технологічної організації освітнього процесу та нового формату розвитку цифрової компетентності майбутніх учителів гуманітарного профілю із застосуванням різноманітного цифрового інструментарію. Нові ресурсні рішення спрямовані на формування цифрової компетентності майбутніх учителів як пріоритету державної освітньої політики.

13.Гладун, М. А. Сучасні онлайн інструменти інтерактивного навчання як технологія співробітництва [Електронний ресурс] / М. А. Гладун, М. А. Сабліна // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. – 2018. – Вип. 4. – С. 33-43. – Режим доступу: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/125> (дата звернення: 01.11.2022).

Одним з визначальних напрямів розв'язання проблем підвищення якості освіти є розвиток педагогічних систем та їх складових, використання нових підходів та методів навчання, які впроваджуються в тісній взаємодії з новітніми інформаційними технологіями. Підвищення мотивації учнів, залучення їх до взаємодії в рамках освітнього процесу дозволяє підвищити якість навчання, формувати необхідні компетентності. Доведено, що інтерактивні технології навчання мають великий освітній і розвивальний

потенціал, забезпечують максимальну активність учасників освітнього процесу, оптимальний час навчання і його результативність. У статті розглядаються особливості педагогічної технології «навчання в співробітництві» як складової особистісно-орієнтованого підходу в навчанні. Проаналізовано дослідження авторів щодо навчання у співробітництві з використанням комп'ютерних технологій та сутність інноваційних освітніх технологій.. В статті описана структура проведення заняття у формі навчання у співробітництві, етапи навчально спілкування, дидактичні умови, які можуть забезпечити ефективну організацію етапів навчального спілкування з урахуванням специфіки процесу навчання. Демонструються можливості застосування онлайн інструментів інтерактивного навчання для реалізації навчального співробітництва. Проаналізовано можливості використання онлайн інструментів та ресурсів, які дозволяють організувати співпрацю під час навчального процесу. Розглянуто етапи та напрями співробітництва з використанням онлайн сервісів. Здійснено огляд інструментів та підготовлено приклади їх застосування на всіх етапах навчального процесу. Продемонстровано переваги використання описаних сервісів.

14.Гуралюк, А. Г. Цифровізація як умова розвитку системи освіти [Електронний ресурс] / А. Г. Гуралюк // Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. – 2021. – Вип. 13(169). – С. 3-8. – Режим доступу : <https://visnyk.chnpu.edu.ua/21-13-169-1/> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті розглядаються різні аспекти цифровізації вищої освіти, як організаційно-педагогічної умови посилення якості освіти. Стверджується, що науково-технічний розвиток не тільки не вирішив проблеми системи освіти, зумовлені традиційними проблемами змісту, сенсу, а й створив нові, викликані змінами суспільних відносин. В першу чергу, це криза інтелектуальної культури, зумовлена руйнацією гуманістичних традицій, зміною характеру соціальних комунікацій, відривом учнів від соціальної реальності. Проте, переваги які дає зважене впровадження цифровізації в педагогічний процес зумовлюють її стрімке розповсюдження та забезпечують всезростаючий вплив на весь освітній процес. Сьогодні цифровізація є одним із факторів (умов), що забезпечують вирішення багатоаспектної задачі: підвищення якості освітнього процесу в системі освіти.

15.Духаніна, Н. М. Цифровізація освітнього процесу: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / Н. М. Духаніна, Г. В. Лесик. – Режим доступу : <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/49235/1/p.406-409.pdf> (дата звернення: 01.11.2022).

Окреслено проблеми та перспективи цифровізації освітнього процесу, які передбачають трансформацію змісту, методів та організаційних форм навчання з метою забезпечення якості та доступності освіти, посилення індивідуалізації та диференціації навчання.

16. Кононенко, Л. В. Формування цифрової компетентності як основа трансформації вищої освіти в умовах глобалізаційних процесів
[Електронний ресурс] / Л. В. Кононенко, О. В. Оришака, Є. В. Селіщева
// Вісник науки та освіти. – 2022. – № 1(1). – С. 169-180. – Режим
доступу : <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/12124>
(дата звернення: 01.11.2022).

Перехід до Індустрії 4.0 із використанням цифрових інструментів у сучасному суспільстві є трендовим явищем. Цифровізація щодня проникає в усі сфери життя шляхом використання потужного програмного забезпечення, апаратних та цифрових інструментів. В цих умовах відбувається розвиток сучасних світових глобалізаційних процесів, які набувають все більших масштабів та торкаються практично усіх сфер життя. Це потребує забезпечення суспільства висококваліфікованими спеціалістами відповідного рівня, які будуть спроможні не тільки працювати в умовах тотальної цифровізації, а і активно адаптуватися до постійних змін, які пов'язані насамперед із процесами цифровізації усіх сфер. В статті зазначено, що сучасні роботодавці постійно підвищують вимоги щодо якості випускників навчальних закладів. На сьогодні для успішного працевлаштування і отримання гідної винагороди за свою працю вони повинні мати сформовані відповідні компетентності, що містять практичні вміння, навички й готовність їх реалізовувати. Традиційне навчання здебільшого сприяє формуванню теоретичних знань здобувачів освіти, а впровадження в освітній процес інноваційних форм, методів та засобів має на меті сформувати ключові та базові компетентності. Під час формування цифрової компетентності у здобувачів вищої освіти викладачам є доцільним враховувати сучасні тенденції та запити цифрового середовища, пропонувати здобувачам цікаві та релевантні завдання, які допоможуть повною мірою розкрити їх творчий потенціал у цифровому середовищі за допомогою зрозумілих та прийнятних засобів. При цьому найбільш оптимальним є змішане навчання із використанням різних форм навчання для підвищення якості освіти.

- 17. Краус, Н. М. Цифрові компетенції в сфері вищої освіти: задум, реалізація, результат** [Електронний ресурс] / Н. М. Краус, К. М. Краус, Л. М. Болдирєва // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2019. – № 1(106). – С. 4-9. – Режим доступу : https://www.researchgate.net/publication/335858363_Cifrovi_kompetencii_v_sferi_visoi_osviti_zadum_realizacia_rezultat (дата звернення: 01.11.2022).

У статті обґрунтовано сутність цифровізації освіти, як такої, що базується на використанні в освітньому процесі цифрових комп'ютерних технологій. Зміст цифрової компетентності обґрунтовано з урахуванням того, що вона включає критичне й відповідальне використання цифрових технологій та взаємодію з ними в ході навчання, роботи і життя в соціумі. Розглянуто завдання, що ставляться перед владою всіх рівнів економічної агрегації й потребують вирішення для прискореної цифровізації освіти. Охарактеризовані цифрові технології висувають на перший план питання про формування цифрових компетенцій, необхідних для системної модернізації інституту освіти. Запропоновано модель формування й управління цифровою освітою в Україні, визначено зміст цифрових компетенцій, новітніх спеціальностей та цифрових професій.

- 18. Манойленко, Н. В. Цифровізація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання в закладах вищої освіти** [Електронний ресурс] / Н. В. Манойленко, С. О. Кононенко, Н. М. Крамаренко // Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. – 2021. – Вип. 201. – С. 108-112. – Режим доступу : <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1174> (дата звернення: 01.11.2022).

Цифровізація освітнього процесу закладів вищої освіти розглядається як провідний напрям підвищення результативності навчання, один з основних факторів підвищення якості освітнього процесу, що дозволяє вирішити теоретичні й практичні проблеми вищої освіти, закономірності, принципи, форми, методи, технології, зміст, а також особливості та умови, що забезпечують ефективне представлення освітніх послуг за допомогою інформаційних технологій та Інтернету. Окреслено рекомендації щодо цифровізації освітнього процесу. Сформульовано завдання щодо цифровізації освітнього процесу майбутніх вчителів трудового навчання та технологій; запропоновано модель перетворень освітнього процесу ЗВО.

19. **Мирошниченко, О. А. Зміст і структура цифрової компетентності майбутніх педагогів закладів вищої освіти** [Електронний ресурс] / О. А. Мирошниченко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – 2020. – Т. 3. – № 70. – С. 119-123. – Режим доступу : <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/11815> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті обґрунтовані зміст та структура поняття «цифрова компетентність майбутнього педагога закладу вищої освіти». На основі аналізу сучасного розуміння педагогічного феномену «цифрова компетентність» дано визначення поняття «цифрова компетентність викладача закладу вищої освіти» як інтегрована здатність доцільно, критично і безпечно у процесі професійної діяльності обирати, створювати та змінювати цифрові ресурси, керувати ними, захищати та поширювати їх, застосовувати у процесі навчання студентів, розширюючи можливості студентів та сприяючи формуванню їхньої цифрової компетентності. Показано, що у професійній підготовці майбутніх педагогів закладів вищої освіти необхідно враховувати, що більшість магістрантів мають невірне уявлення як щодо змісту, так і структури поняття «цифрова компетентність викладача». Зростаючі вимоги до професійної підготовки майбутніх педагогів закладів вищої освіти вимагають швидкої адаптації до умов інформаційного середовища, впевненості в різноманітних практичних ситуаціях застосування у навчальному процесі цифрових засобів навчання та цифрових систем, тому формування в майбутніх педагогів закладів вищої освіти цифрової компетентності є актуальною проблемою теорії і методики професійної освіти. Запропонована така структура цифрової компетентності: інформаційно-пошукова компетентність (динамічна комбінація знань, умінь, навичок викладача закладу вищої освіти, що забезпечує йому у професійній діяльності здатність до пошуку, розуміння, обробки, організації та архівування цифрової інформації, її критичного осмислення та створення навчальних матеріалів із використанням цифрового ресурсу); онлайн-комунікативна компетентність (динамічна комбінація знань, умінь, навичок викладача закладу вищої освіти, що забезпечує йому у професійній діяльності здатність до онлайн-комунікації з колегами та студентами в різних формах, розширюючи можливості студентів та сприяючи формуванню їхньої цифрової компетентності); безпеко-технічна компетентність (динамічна комбінація знань, умінь, навичок викладача закладу вищої освіти, що забезпечує йому здатність до безпечного використання комп'ютера, програмного забезпечення, навчальних комп'ютерних програм у професійній діяльності).

20. Розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти [Електронний ресурс] : колективна монографія / за заг. ред. Л. Г. Петрової. – Суми : Мрія, 2021. – 300 с. – Режим доступу : http://ir.soippo.edu.ua/bitstream/123456789/215/1/Petrova_Development_Of_Information_And_Digital_Competence.pdf (дата звернення : 01.11.2022).

Монографія являє собою результат творчого пошуку, здійсненого колективом науковців кафедри освітніх та інформаційних технологій в рамках дослідження наукової теми «Компетентнісний підхід до електронного навчання у системі післядипломної педагогічної освіти». У дослідженні виявлено сучасні парадигми розвитку інформаційно-цифрової компетентності педагога, визначено модель, з'ясовано фактори та особливості розвитку інформаційно-цифрової компетентності фахівців в умовах післядипломної педагогічної освіти. Адресована широкому колу педагогічних працівників.

21. Самко, А. М. Цифрова компетентність педагогічного персоналу в системі післядипломної педагогічної освіти [Електронний ресурс] / А. М. Самко // Освітня аналітика України. – 2021. – № 2(13). – С. 33-43. – Режим доступу : https://lib.iitta.gov.ua/726326/1/3_%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%D0%9C.pdf (дата звернення: 01.11.2022).

У статті висвітлено проблему підготовки педагогів у післядипломній освіті, підвищення якості їхніх знань шляхом формування сучасних цифрових компетентностей. Зазначено, що цифрова компетентність включає в себе впевнене, критичне, відповідальне використання, взаємодію з цифровими технологіями для навчання, роботи та участі в суспільному житті. Особливу увагу приділено аналізу рамкових документів з цифрових компетентностей. Розглянуто умови набуття педагогами цифрової компетентності в системі післядипломної педагогічної освіти, якими є: цифровізація освіти, наявність нормативно-правових документів щодо стандартів і вимог до цифрової компетентності педагога, необхідність розроблення та впровадження критеріїв її розвитку, готовність післядипломної освіти забезпечити формування цифрової компетентності педагогів. Окрім того, важливою умовою визначено мотивацію педагога до неперервного професійного розвитку й самооцінювання ним цифрової компетентності. Наголошено на проблемах, котрі перешкоджають ефективному використанню педагогами цифрових технологій у навчальному процесі. Передусім це недостатня мотивація частини освітян, відсутність у них необхідних навичок і практичного досвіду, проблема формування та широкого впровадження єдиного освітнього інформаційного простору України, недосконала нормативно-правова база, відсутність стандартів цифрової компетентності,

застарілі методики навчання, а також низька доступність цифрових технологій для всіх учасників освітнього процесу. Зроблено висновок, що набуття цифрової компетентності сприяє всебічному розвитку педагогів, спонукає їх до самовдосконалення, навчання впродовж усього життя, розвиває здатність застосовувати здобуті знання, що забезпечує підвищення якості освіти.

22.Сахно, О. В. Цифрова компетентність і технології для освіти: принципи та інструменти [Електронний ресурс] / О. В. Сахно // Цифрова компетентність педагога. – 2020. – № 6(195). – С. 10-14. – Режим доступу : <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/217325> (дата звернення: 01.11.2022).

Аналізуються поняття «цифрова компетентність», «цифрове споживання» та умови, що стали вирішальними факторами для всебічного розвитку цифрової компетентності. Розглядаються питання, пов'язані з цифровими компетенціями студентів та організацією освіти в постіндустріальному суспільстві. Розглядається роль цифрової освіти в процесах трансформації економіки країни та формування єдиного цифрового простору. Визначаються цілі та задачі учасників освітнього процесу при реформуванні освіти. У статті розкрито значення цифрових технологій для організації спільної діяльності педагога та учнів. Охарактеризовано можливості використання сучасних освітніх інструментів для підвищення рівня цифрової компетентності педагога.

23.Султанова, Л. Цифрова безпека в галузі вищої освіти [Електронний ресурс] / Л. Султанова, М. Прокоф'єва // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. – 2022. – Вип. 1(21). – С. 106-117. – Режим доступу : <http://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej/article/view/207> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті обґрунтовано необхідність забезпечення цифрової безпеки в галузі вищої освіти. Така необхідність зумовлена глобальною загрозою не тільки для освіти, а й для людського життя та безпеки країни епідемічного неконтрольованого поширення фейкової інформації. З'ясовано, що проблема протидії поширенню фейкової інформації в Україні є предметом дискусій серед політиків, економістів, журналістів, ІТ-фахівців, лікарів, а також науковців та практиків у галузі освіти. Це відображено у низці документів і наукових досліджень, присвячених цій проблемі. Українська практика демонструє певні кроки впровадження заходів на законодавчому рівні для боротьби з фейк-контентом. Проаналізовано Рамку цифрової компетентності для громадян України (2021), розроблену на основі європейської концептуально-еталонної моделі цифрових компетентностей для громадян DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens. Описано таку її

складову як безпека у цифровому середовищі, до якої належить шість компетентностей (захист пристроїв та безпечне підключення до мережі Інтернет; захист персональних даних та приватності, безпека в Інтернеті; захист особистих прав споживача від шахрайства і зловживань; захист здоров'я та благополуччя та захист навколишнього середовища). У публікації розкрито зміст кожної з цих компетентностей, а також описано зміст рівнів володіння цими цифровими компетентностями (базовий, середній та високий). У публікації представлено результати здійсненого авторами опитування щодо рівня медіаграмотності та академічної доброчесності здобувачів вищої освіти та викладачів закладів вищої освіти у сфері цифрової безпеки. Описано структуру розробленого опитувальника. Окремі результати опитування продемонстровано у вигляді діаграм. Проведене опитування дозволило з'ясувати, що викладачі і студенти потребують вдосконалення цифрової компетентності. Це вимагає посилення цифрової складової освіти, а саме: розробки спецкурсів з медіаграмотності, фактчекінгу, розвитку критичного мислення, консультації ІТ-фахівців, створення міждисциплінарних курсів на основі цифрових навчальних платформ тощо. Дослідження проводиться за підтримки Української асоціації дослідників освіти в рамках Конкурсу малих грантів на великі проекти членів УАДО.

24. Сухомлин, О. Цифрова компетентність здобувачів вищої філологічної освіти в умовах сучасних запитів суспільства: ціннісний аспект [Електронний ресурс] / О. Сухомлин // Молодь і ринок. – 2022. – № 2(200). – С. 170-176. – Режим доступу : <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/256055> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті аналізується процес цифровізації освіти. Розглядається актуальність цифрової компетентності в системі вищої освіти та у процесі професійної підготовки майбутніх філологів. Узагальнюються уміння студентів, які володіють цифровою компетентністю більш ефективно, а також методичний потенціал інформаційних технологій та низка дидактичних завдань, які розв'язуються за допомогою застосування інформаційних технологій, що спонукають до розвитку цифрової та професійної компетентності студентів.

25. Технологія формування цифрової компетентності майбутніх учителів засобами гейміфікації [Електронний ресурс] / О. А. Жерновникова, Л. Є. Перетяга, А. В. Ковтун [та ін.] // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2020. – Т. 75. – № 1. – С. 170–185. – Режим доступу : <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/25794> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті проведено науковий аналіз суті понять «цифрова підготовка майбутнього педагога», «цифрова компетентність», «гейміфікація освіти». Доведено, що одним із чинників, які сприяють ефективному розвитку освітнього процесу сучасного закладу вищої освіти, є формування цифрової компетентності майбутніх учителів засобами гейміфікації, оскільки в освіті переважає нова ідеологія, заснована на «гейміфікації» та «діджіталізації» освіти, де на зміну традиційним педагогам приходять «ігропедагоги», «координатори онлайн-платформ і освітніх траєкторій». Визначено, що результатом формування цифрової підготовки майбутніх учителів є сформована цифрова компетентність, складником якої є мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційний компоненти. Для перевірки сформованості цифрової компетентності майбутніх учителів засобами гейміфікації за визначеними критеріями (мотиваційний, когнітивний, рефлексивно-коригувальний) описано методи дослідження. Результати проведеного анкетування, тестування й опитування дали підстави констатувати переважно середній та низький рівні сформованості цифрової компетентності майбутніх учителів засобами гейміфікації. На основі отриманих результатів теоретично обґрунтовано та розроблено технологію формування цифрової компетентності майбутніх учителів засобами гейміфікації, яку реалізовано на таких етапах: професійно-мотиваційний, змістово-діяльнісний, рефлексійно-корегувальний. Розроблену технологію було реалізовано за таких умов: інтеграція засобів гейміфікації в процес підготовки майбутніх учителів під час опрацювання навчальної інформації; застосування організаційно-технічних заходів і методів забезпечення інформаційної безпеки при роботі з цифровими освітніми технологіями; відбір найбільш ефективних цифрових освітніх технологій; застосування освітніх платформ для розроблення цифрових навчальних проєктів. У статті засобами гейміфікації, які були спрямовані на формування цифрової компетентності майбутніх учителів, було обрано такі мобільні додатки, які використовуються в освітньому процесі: DuoLingo, ClassDojo, Coursera, Brainscape, Socrative 101. Експериментальне впровадження розробленої технології вказує на позитивні результати сформованості цифрової компетентності майбутніх учителів засобами гейміфікації.

26. Толочко, С. В. Цифрова компетентність педагогів в умовах цифровізації закладів освіти та дистанційного навчання [Електронний ресурс] / С. В. Толочко // Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. – 2021. – Вип. 13(169). – С. 28-35. – Режим доступу : <https://visnyk.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/Tolochko-S.pdf> (дата звернення: 01.11.2022).

Метою статті є дослідити та теоретично обґрунтувати напрями цифровізації закладів загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти, сутність і специфіку цифрової компетентності педагогів в умовах дистанційного навчання.

27. Трифонова, О. М. Інформаційно-цифрова компетентність: зарубіжний та вітчизняний досвід [Електронний ресурс] / О. М. Трифонова // Наукові записки Серія : Педагогічні науки. – 2018. – Вип. 173. – С. 221-225. – Режим доступу : <https://bit.ly/3W8NjUW> (дата звернення: 01.11.2022).

Метою статті є визначення змісту поняття «інформаційно-цифрова компетентність» та аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду її формування у закладах освіти.

28. Хоружа, Л. Л. Компетентнісний розвиток викладачів вищої школи засобами цифрових технологій [Електронний ресурс] / Л. Л. Хоружа, В. В. Прошкін, О. М. Глушак // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2020. – Т. 78. – № 4. – С. 298-314. – Режим доступу : <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32381/> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті подано аналіз особливостей компетентнісного розвитку викладачів вищої школи засобами цифрових технологій. Серед різних компетенцій викладачів виокремлено інноваційну та цифрову, які є системоутворювальними в професійній діяльності. В основу міркувань авторів статті покладено результати міжнародного проекту #21720008 «Компетенції викладача вищої школи в добу змін» за сприянням Вишеградського фонду та Міністерства закордонних справ Нідерландів. Представлено діагностичний інструментарій, а також аналіз отриманих результатів щодо розвитку інноваційної та цифрової компетенцій викладачів. Зроблено висновок, що здатність викладачів до сприйняття нового, використання ІКТ-технологій в освітньому процесі та створення інформаційних ресурсів у нових умовах безпосередньо впливає на якість освітньої діяльності. Ураховуючи, що компетентнісна ідея є базовою для відбору змісту освіти і оцінки якості її результатів, розроблено програму компетентнісного розвитку викладачів вищої школи у внутрішній університетській системі підвищення кваліфікації. Розроблено та охарактеризовано чотири її модулі: «Діагностика компетентнісного розвитку викладача вищої школи»; «Компетентнісна парадигма сучасної вищої освіти»; «Баркемп компетентнісного розвитку викладачів вищої школи»; «Компетентнісні практики». Виокремлено та диференційовано відповідно до мети дослідження цифрові ресурси, які можуть бути застосовані в Програмі компетентнісного розвитку викладачів. Обґрунтовано доцільність використання цифрових технологій (систем

дистанційного навчання, ресурсів для комунікації та співпраці із застосуванням мобільних пристроїв, сервісів для проведення опитувань у режимі реального часу, ресурсів для створення мультимедійних презентацій та інтерактивної перевірки знань, умінь і навичок тощо) для реалізації відповідної Програми. Представлено позитивний досвід Київського університету імені Бориса Грінченка у підвищенні кваліфікації викладачів у рамках змістового модулю «Інформаційнокомунікаційні технології», який спрямований на розвиток загальних уявлень про шляхи і перспективи інформатизації освіти; застосування інноваційних педагогічних та цифрових технологій, сервісів Веб 2.0 в освітньому процесі тощо.

29.Цифрові інструменти Google для закладів вищої, фахової передвищої освіти [Електронний ресурс] : [сайт] / Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. – (дата оновлення: 04 жовтня 2021). – Режим доступу : <https://lvet.edu.ua/index.php/8-novyny/1947-oholoshennia-5.html> (дата звернення: 01.11.2022).

Можна навчитися як організувати ефективну взаємодію між учасниками освітнього процесу за допомогою цифрових інструментів Google, які особливості та переваги Google Workspace for Education, як працювати з обліковим записом закладу вищої освіти на різних пристроях: за допомогою комп'ютера і мобільного пристрою. Як створити та підтримувати персональне інформаційне середовище викладача закладу вищої освіти. Особлива увага буде приділятися організації дистанційного навчання: як підготувати завдання у віртуальних кімнатах, зібрати студентські роботи, залучити до захищених відеозустрічей, організувати автоматичне імпортування оцінок, вести електронні журнали, надсилати звіти для опікунів, формувати звіти для керівництва, використовувати можливості різних пристроїв для захищеного освітнього процесу онлайн.

30.Цифрові компетенції як умова формування якості людського капіталу [Електронний ресурс] / В. С. Куйбіда, О. М. Петроє, Л. І. Федулова, Г. О. Андрощук // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президенті України. – 2019. – Вип. 1. – С. 118-133. – Режим доступу : <https://bit.ly/3UhVjIj> (дата звернення: 01.11.2022).

Визначено та охарактеризовано фактори, що впливають на необхідність формування цифрових компетенцій, серед яких поширення результатів четвертої промислової революції («Індустрія 4.0»); активний вплив сучасних драйверів соціально-економічного розвитку (зростаюча глобалізація; подовження тривалості людського життя; безпрецедентна реорганізація

роботи завдяки новим технологіям і соціальним медіа, які значно розширюють можливості співпраці та ін.), що зумовлюють необхідність розвивати навички праці й цифрові знання в майбутньому. Розкрито сутність та передумови формування цифрових компетенцій, які вважаються вихідною рамковою умовою для розвитку всіх інших пріоритетів у сфері гармонізації цифрових ринків країн ЄС та Східного Партнерству в контексті розвитку глобального тренду цифрової трансформації суспільства. Визначено першочергову роль освіти у формуванні цифрової грамотності суспільства. Виявлено тенденції розвитку ІКТ, ІТ-індустрії та цифровізації в Україні, які свідчать про позитивну динаміку цих процесів і вимагають від держави подальших стратегічних рішень у цьому напрямі. Обґрунтовано положення, що модернізація системи державного управління має бути відповіддю на технологічний виклик і конкуренцію, яка посилюється в рамках цифрової економіки, а розвиток людського капіталу повинен включати підготовку фахівців, які володіють компетенціями, необхідними в цифровій економіці та розвитку цифрового суспільства. Актуалізовано питання щодо необхідності розвитку цифрових компетенцій органів державної влади як основного ініціатора й стратега у формуванні та реалізації національного людського капіталу.

Розроблено адресні пропозиції органам державної влади в частині забезпечення умов для розвитку цифрової економіки і суспільства й формування цифрових компетенцій та здійснення програмних дій, що дадуть змогу розвивати цифрову культуру, сформувати єдину цифрову платформу взаємодії для державних службовців, бізнесу і громадян.

31. Чжан Кай Дослідження шляхів удосконалення цифрової компетентності (ІКТ) здобувачів освіти у закладах вищої освіти [Електронний ресурс] / Чжан Кай // Інноватика у вихованні. – 2022. – № 15. – С. 349-354. – Режим доступу : <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iuu/article/view/451> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті розглянуто роль інформатизації у системі сучасної освіти, яка нині є одним з пріоритетних напрямів розвитку сучасного суспільства. Узагальнено, що система освіти забезпечує формування у здобувачів здатність до критичного мислення, застосування, аналізу, синтезу, оцінки. Зазначено, що освіченість, гнучкість мислення, вміння орієнтуватися у величезному потоці інформації є головними цінностями людини впродовж усього її життя. Ці цінності суспільно значущі, оскільки стрімкий розвиток технологій в усіх галузях науки, культури, виробництва передбачає використання творчого потенціалу освічених людей в усіх сферах діяльності. З'ясовано сутність поняття «інформатизація освіти», яке розуміється як процес забезпечення

сфери освіти методологією, технологією і практикою розробки та оптимального використання сучасних ІК технологій, зорієнтованих на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання і виховання. Визначено властивості і функції інформаційно-комунікативних технологій в освіті, дидактичні завдання щодо їх використання. Вибір певного методу і засобу навчання визначається, з одного боку, специфікою навчальної дисципліни, конкретним розв'язанням дидактичного завдання, а з іншого – дидактичними властивостями конкретних засобів навчання. ІКТ розглядаються як важливі засоби організації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти.

32. Чубрей, О. Формування професійної компетентності студентів в умовах адаптивно-цифрового середовища закладу вищої освіти [Електронний ресурс] / О. Чубрей, А. Мудренко, О. Шепель // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – 2021. – Вип. 46. – Т. 2. – С. 185-193. – Режим доступу : <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4209> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті досліджується процес формування професійної компетентності студентів в умовах адаптивно-цифрового середовища закладу вищої освіти для забезпечення якісної освітньої підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців. Проаналізовано трактування сутності категорій «компетентність», «професійна компетентність» і «професійна компетентність студента» та досліджено основні характерні ознаки професійної компетентності. Проаналізовано основні різновиди професійної компетентності, такі як соціальна компетентність, спеціальна компетентність, індивідуальна компетентність та особиста компетентність. Установлено, що формування компетентного спеціаліста нового покоління неможливе без створення цілісного освітнього простору на різних його рівнях та ступенях в умовах адаптивно-цифрового середовища закладу вищої освіти. Проаналізовано положення концепції формування професійної компетентності студентів в умовах адаптивно-цифрового середовища закладу вищої освіти. Визначено, які види цифрових технологій застосовуються для формування професійної компетентності студентів в умовах адаптивно-цифрового середовища закладу вищої освіти. На основі проведеного опитування студентів установлено, що викладачі найчастіше застосовують такі цифрові технології: мобільне навчання (100%), електронне навчання (98%), самостійне навчання (90%), віртуальний клас (85%) та масові відкриті онлайн-курси (МООС) (71%). Доведено, що викладачі дуже рідко застосовують LCMS (систему управління змістом навчання) (1%), систему управління курсами (CMS) (2%), NGDLE

(цифрове навчальне середовище наступного покоління) (4%), PIES (персоналізовану інтегровану освітню систему) (4%). Викладачі навчальних закладів зазначили, що найбільше застосовують такі цифрові технології: електронне навчання (100%), мобільне навчання (99%), самостійне навчання (95%), змішане навчання (93%) та LCMS (систему управління змістом навчання) (91%).

33.Юрків, Я. І. Інформаційно-цифрова компетентність викладача в умовах освітнього процесу online [Електронний ресурс] / Я. І. Юрків // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2022. – № 3(351). – С. 385-394. – Режим доступу : <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/article/view/853> (дата звернення: 01.11.2022).

У статті розглядається питання інформаційно-цифрової компетентності викладача під час дистанційної системи навчання, як можливість досягнути значних результатів в умовах освіти online. Надаються визначення термінам «інформаційна компетентність», «цифрова компетентність». Проаналізовано сучасні системи віддаленого доступу до освіти. Запропоновано форми організації навчального процесу в умовах освітнього процесу online. Наголошується, що при такому підході до навчання, в здобувачів освіти поступово формуються інформаційна та медіа-грамотність, логічне та алгоритмічне мислення, закладаються навички основ програмування та безпеки в Інтернеті, а також поняття етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність).

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЙ

34.Генсерук, Г. Р. Цифрові технології як засіб підвищення якості освітнього процесу закладу вищої освіти [Електронний ресурс] / Г. Р. Генсерук, М. М. Бойко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи : матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Тернопіль, 30 квіт. 2020. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. – С. 110-111. – Режим доступу : <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/15380> (дата звернення: 01.11.2022).

Цифрова трансформація української освіти має на меті підвищення її якості, досягнення нових освітніх результатів, адекватних вимогам сучасного цифрового суспільства. Сьогодні з'являються нові вимоги до усіх учасників освітнього процесу: від особистісних і професійних якостей, творчих,

креативних можливостей до знань і вмінь оперування ними. В цифровому суспільстві освіта людини протікає в умовах цифрового освітнього середовища, метою якого є розвиток цифрової компетентності особистості.

- 35.Євстрат'єв, С. В. Цифрові компетенції - вимога при підготовці фахівців аграрного профілю** [Електронний ресурс] / С. В. Євстрат'єв // Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. – Київ : Інформаційно-аналітичне агентство, 2020. – С. 291-297. – Режим доступу : <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/5230> (дата звернення: 01.11.2022).

Для формування перерахованих (цифрових) компетентностей впровадження в освітній процес навчальної дисципліни «Діджиталізація у сільському виробництві» навчальний план якої передбачає чотири тематичних блока: вступ до діджиталізації, Precision Farming – діджиталізація у рослинництві, діджиталізація й автоматизація у сфері аграрної техніки й електротехніки, інформаційні системи управління у сільському господарстві (FMIS). В той же час залишається відкритим питання «Викладач якого профілю має вести таку дисципліну в освітньому процесі?», не зважаючи на суто комп'ютерний напрям вона вимагає високого рівня володіння фаховими знаннями, тому це питання потребує подальшого дослідження.

- 36.Карабін, О. Й. Формування цифрової компетентності майбутніх учителів із метою їх професійної підготовки в закладах вищої освіти** [Електронний ресурс] / О. Й. Карабін, М. І. Громяк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи : матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Тернопіль, 30 квіт. 2020. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. – С. 121-123. – Режим доступу : <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/15384> (дата звернення: 01.11.2022).

Цифрова компетентність вимірюється у фахівців на різних професійних площадках та рівнях для визначення відповідності умов їх роботи або підвищення кваліфікації. Так, наприклад, європейська мережа Eurorass, що орієнтовано для всіх громадян, хто розробляє власне портфоліо у європейському форматі, віддає перевагу стандартам цифрової компетентності, де ключовими складовими є можливість та необхідність здійснювати: – інформаційно-комунікаційні процеси (накопичувати, використовувати, відтворювати, порівнювати, класифікувати); – комунікацію (співпрацювати, спілкуватись різними засобами, брати участь у спільнотах, ділитися інформацією, використовувати засоби комунікації); – створення контенту

(використовувати ліцензії та копіювати, застосовувати базові мови програмування, формувати та редагувати тексти, розробляти цифрові тексти й відео-/аудіо-файли); – безпечне користування (ідентифікувати небезпечні файли та сайти, вміти захищати інформацію, вміти уникати небезпеки у цифровому середовищі, розуміти негативні та позитивні впливи цифрових технологій); – вирішення проблем (вміти встановлювати та оновлювати системне та програмне забезпечення, виявляти та вирішувати технічні проблеми використовуючи сервісні програми). Відтак, важливою умовою ефективної професійної підготовки майбутніх учителів, у системі педагогічної освіти України, постає формування цифрової компетентності майбутніх учителів у контексті наукового високотехнологічного прогресу, глобалізації та інформатизації суспільства, вимог сучасного ринку праці, євроінтеграційних процесів в освіті в рамках європейської стратегії економічного розвитку «Європа 2020: стратегія розумного, сталого та всеосяжного зростання».

37. Карплюк, С. О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі [Електронний ресурс] / С. О. Карплюк // Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку : матеріали метод. семінару НАПН України, 4 квіт. 2019 р., м. Київ. – Київ, 2019. – С. 188–197. – Режим доступу : <https://bit.ly/3U3IkTR> (дата звернення: 01.11.2022).

У публікації здійснено спробу проаналізувати одну із сучасних дефініцій інформаційного суспільства «цифровізація». Представлено нормативно-правові документи, які актуалізують процес інформатизації та цифровізації багатьох сфер людської діяльності. Проаналізовано історичні етапи цифрової революції та окреслені її основні напрямки та результати. Визначено, що цифровізація освіти безпосередньо залежить від рівня цифрової грамотності та ступеня володіння цифровими технологіями викладачів, які забезпечують освітній процес у виші. Наочно представлено систему цифрової освіти, яка включає в себе інформаційні ресурси, телекомунікації та систему управління. Також встановлено, що управління цифровізацією в освітньому середовищі здійснюється за допомогою цифрового маркетингу. Визначені основні завдання, які стоять перед кожним закладом вищої освіти щодо цифровізації його діяльності. Окреслено пріоритетні напрями цифровізації вищої освіти у нашій державі та визначено шляхи подальших досліджень.

38.Цифрова компетентність як складник розвитку професійної компетентності педагогічного працівника ЗП(ПТ)О
[Електронний ресурс] : матеріали регіонального наук.-практ. семінару, 6 жовт. 2021 р., м. Біла Церква / Національна Академія педагогічних наук України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ; [упоряд. : О. В. Сахно (голов. редкол.), А. В. Денисова, Є. В. Івашев та ін.]. - Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України. – 2021. – 104 с. – Режим доступу : <https://bit.ly/3DP3Zth> (дата звернення: 01.11.2022).

Збірник містить тези доповідей, які присвячені проблемам розвитку цифрової компетентності як складнику професійної компетентності педагогічного працівника ЗП(ПТ)О. Для наукових, науково-педагогічних працівників, педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Матеріали подані у авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їхні автори. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Збірник матеріалів підготовлено до друку кафедрою технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України. При передруку публікацій посилання на збірник обов'язкове.